

принципів і правил юридичної техніки кваліфікуються як законотворчі помилки.

Семененко Л.Л., доцент кафедри загального і порівняльного мовознавства та новогрецької мови Київського національного лінгвістичного університету, кандидат філологічних наук

ЮРИДИЧНИЙ ТЕРМІН ЯК ЛІНГВОСЕМІОТИЧНИЙ РЕПРЕЗЕНТАНТ ПРАВОВОЇ ДІЙСНОСТІ

Нині значну увагу в мовознавчих студіях приділено дослідженню й моделюванню відношень, що існують між мовою і дійсністю. Як Ю. Лотман зазначав, що мова всією своєю системою настільки пов'язана з життям, копіює його, входить до нього, що людина перестає відрізняти предмет від назви, шар дійсності від шару її відображення в мові. Створюється ілюзія їхньої єдності.

Дійсність визначаємо як все, що існує об'єктивно в доквітлі, є невід'ємною частиною матеріального (у суспільстві і природі) і духовного життя суспільства загалом і кожного окремого соціуму, позаяк вона має культурне маркування. Іншими словами, це система дій, явищ, понять, що існують у реальності. Варто наголосити, що людина пізнає дійсність (доквітля) за допомогою своїх органів чуття, тому дійсність безпосередньо пов'язана з механізмами пізнання.

Правова дійсність – це все те, що відбувається в правовій галузі і містить всі її елементи матеріального й ідеального плану. Вона вбирає в себе всі взаємозумовлені і взаємопов'язані елементи, що стосуються юриспруденції. Ці елементи не є випадковим набором, який існує в певному соціумі, а зумовлені об'єктивними закономірностями розвитку певного суспільства.

До поняття правової дійсності відносимо всю систему права (ту, що формується, діє тощо). Усі поняття правової дійсності фіксуються в спеціальній юридичній літературі за допомогою номінативних одиниць.

З'ясування природи номінації потребує ґрунтовного аналізу послідовності операцій свідомості, що опосередковують семіотичне

поєднання позначуваного зі знаком з урахуванням семантики, синтактики та прагматики як трьох вимірів семіозису. Ч. Моріс визначає семіозис як процес, в якому дещо функціонує як знак.

Мовний знак, за визначенням О.О. Селіванової, є двобічною матеріально-ідеальною одиницею системно організованого мовного коду, яка довільно, символічно й конвенційно фіксує в чуттєвій сприйнятій формі певний зміст і служить засобом збереження, отримання, обробки і передачі інформації.

Ознаками знака прийнято вважати такі: двобічність/однобічність, системність, відтворюваність, інформативність, здатність до узагальнення, довільність, немотивованість/мотивованість та ін.

Лінгвосеміотичними знаками, що репрезентують правову дійсність, є спеціальна юридична лексика, що має відносно стійке в часі і просторі ядро – юридичну термінологію.

Під номінатомою “юридичний термін” розуміємо номінативну одиницю (слово чи словосполучення), що виражає поняття з правової галузі певного суспільства і має дефініцію в спеціальній літературі (законодавчих актах, юридичних словниках, науково-правових працях тощо).

Так, візьмемо для прикладу номінатому *арешт*, що має таке тлумачення: “це кримінальне покарання, що полягає в триманні засудженого в умовах ізоляції і встановлюється на строк від одного до шести місяців (від півмісяця до півтора місяця для неповнолітніх); не застосовується до осіб віком до 16 років, вагітних жінок та жінок, які мають дітей віком до 7 років”. Цей термін має досить розгалужене визначення, закріплене за його формою й співвіднесене з дією в правовій галузі. Цю дію структурно можна співвіднести з будовою концепту. Що стосується структури слова *арешт* як мовного знака, то він має всі основні його ознаки: форму і зміст, розташований у системі юридичної термінології, при потребі відтворюється, несе інформацію про позамовну дійсність, співвіднесено з ним як знаком та ін.

На думку Г. Колшанського, сутність номінації полягає не в тому, що мовний знак позначає річ чи якимось чином співвідноситься з нею, а в тому, що він репрезентує деяку абстракцію як результат пізнавальної діяльності людини.

Вважаємо, що юридична термінологія теж репрезентує, а не відтворює правову дійсність, позаяк позначає як предмети, так і поняття, і концепти з правової дійсності.

Рябокоть Є.О., доцент кафедри цивільного права юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кандидат юридичних наук, доцент

СУТНІСТЬ ТЕРМІНА “ПРАВОНАСТУПНИЦТВО” У ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ

Цивільний кодекс України (далі – ЦК України) як центральний нормативний акт, що врегульовує питання динаміки цивільного обороту, забезпечує перехід майна, прав та обов’язків від одних суб’єктів правовідносин до інших, для позначення такого переходу у низці норм оперує поняттям “ правонаступництво” і похідними від нього термінами. Так, частина 1 ст. 104 регламентує, що у разі реорганізації юридичних осіб майно, права та обов’язки переходять до правонаступників. Стаття 107 визначає особливості правового статусу правонаступників юридичної особи, з урахуванням особливостей конкретного виду реорганізації юридичної особи. Частина 5 ст. 147 ЦК України передбачає можливість переходу частки товариства з обмеженою відповідальністю до правонаступника юридичної особи-учасника товариства. Норма ч. 2 ст. 144 ЦК України дозволяє особі, яка має намір набувати право власності на майно на підставі набувальної давності, приєднати до часу свого володіння річчю увесь час, протягом якого цим майном володіла особа, чийм спадкоємцем (правонаступником) вона є. Із змісту пункту першого ч. 1 ст. 512 ЦК випливає, що правонаступництво може бути підставою заміни кредитора у цивільному зобов’язанні з переходом до нового кредитора прав попереднього з таким же об’ємом і змістом вимоги.

У деяких нормах поняття правонаступництва використовується для підтвердження існування певного суб’єктивного права або обов’язку у разі виходу зі складу правовідносин попереднього суб’єкта. Наприклад, ч. 3 ст. 730 ЦК України наділяє правонаступників жертвувача правом вимагати